

Frekvence intermitentní katetrizace u pacientů se spinální lézí v České republice

II

Roman Zachoval¹, Jan Krhut², Miroslav Krhovský³, Ján Švihra⁴

- Urologické oddělení, Thomayerova nemocnice a Urologická klinika, 1. a 3. lékařská fakulta Univerzity Karlovy¹
- Urologická klinika, Fakultní nemocnice Ostrava²
- Urologické oddělení, Nemocnice Kyjov³
- Urologická klinika, Jesseniova lékařská fakulta, Martin, Slovenská republika⁴

Úvod:

Podle statistických údajů zveřejněných Českou společností pro míšní léze ČLS JEP přibývá za posledních 5 let v České republice ročně přibližně 240-320 nových pacientů se spinálním postižením. Ve většině případů se jedná o trvale a závažně postižené pacienty, kteří trpí řadou poruch s významnými morfologickými, funkčními a psychologickými důsledky. Mezi nejzávažnější poruchy, jak z hlediska medicínského, tak i z hlediska ovlivnění kvality života, patří dysfunkce dolních močových cest.

Cílem této práce proto bylo získat data o základních aspektech provádění intermitentní katetrizace u spinálních pacientů v České republice, především o četnosti provádění intermitentní katetrizace. Získané informace jsou velmi důležité jak pro samotná zdravotnická zařízení a zdravotnický personál zajišťující péči o tyto pacienty, tak pro orgány státní správy a plátce zdravotní péče.

Metodika:

Na základě databází byli v roce 2014 osloveni všichni pacienti provádějící intermitentní katetrizaci se žádostí o vyplnění dotazníku s otázkami zaměřenými na získání základních demografických dat a anamnestických údajů, informací o způsobu a frekvenci katetrizace močového měchýře a vlivu intermitentní katetrizace na kvalitu života. Ze získaných dat byly zpracovány pouze údaje pacientů s míšní lézí. Statisticky byla vyhodnocena demografická data, trvání a výška míšní léze a frekvence intermitentní katetrizace za 24 hodin u různých skupin pacientů rozdělených podle výšky spinální léze.

Rozdělení do skupin podle výšky spinální léze bylo provedeno podle zvyklých anatomických a fyziologických parametrů: cervikální (C3-C7), horní hrudní (Th1-Th6), dolní hrudní (Th7-Th12), lumbální (L1-L5) a sakrální (S1-S5).

Výsledky:

Relevantně vyplněné dotazníky byly získány od 722 z 856 oslovených pacientů (návratnost 83,5%).

Následně byla vyřazena data 373 pacientů, kteří prováděli intermitentní katetrizaci při jiném základním onemocnění než spinální léze (roztoušená skleróza, non- neurogenní dysfunkce močových cest aj.).

K finální analýze byla použita data celkem 349 respondentů (256 mužů, 93 žen) se spinální lézí.

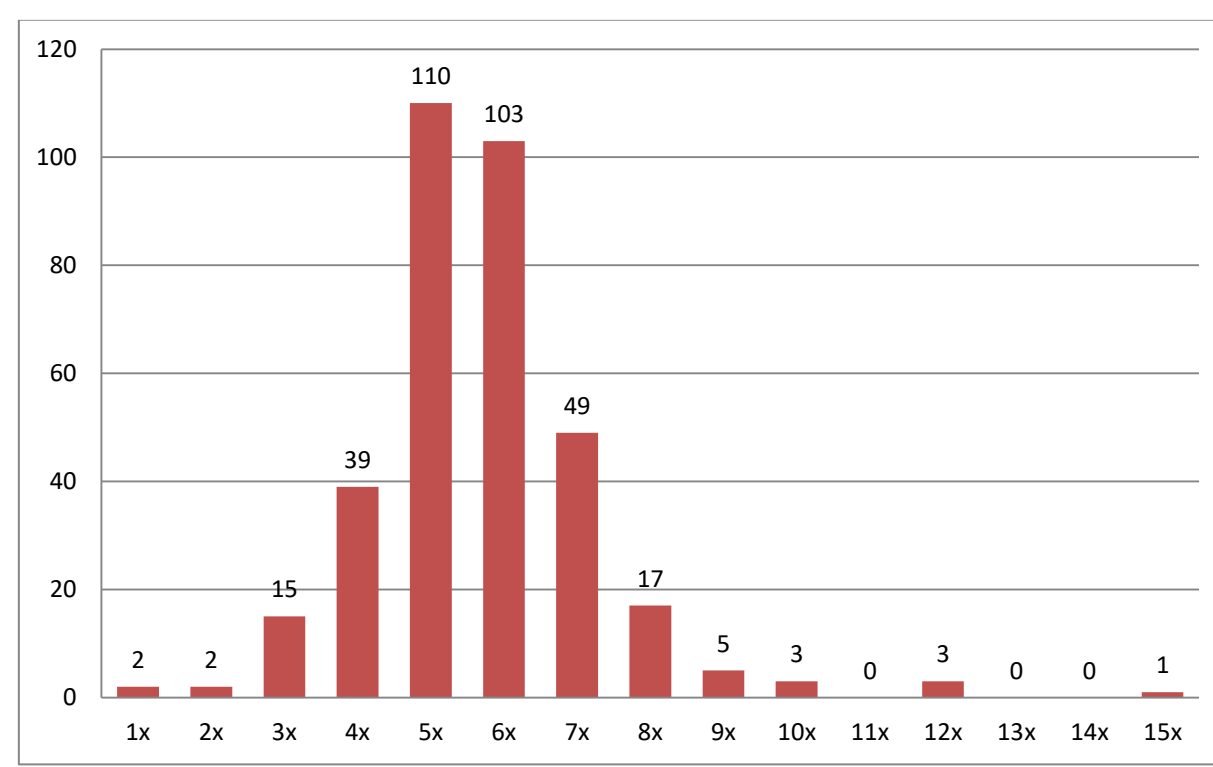
Průměrný věk souboru byl 46,3 ± 14,5 let, průměrný BMI souboru byl 26,94 ± 19,56. Celkem 113 (32,4 %) respondentů utrpělo spinální lézí na úrovni cervikální míchy, 59 (16,9 %) na úrovni horní hrudní míchy (Th1-Th6), 119 (34,1 %) na úrovni dolní hrudní míchy (Th7-Th12), 47 (13,5 %) na úrovni lumbální míchy a u 11 (3,1 %) respondentů byl diagnostikován syndrom cauda equina.

Průměrný odstup od spinální léze byl 11,9 ± 10,4 let, průměrná doba od zahájení evakuace močového měchýře intermitentní katetrizací byla 7,9 ± 5,5 let. Celkem 308 (88,3 %) respondentů provádělo autokatetrizaci, 41 respondentů bylo katetrizováno jinou osobou. Cévkování jinou osobou bylo prováděno takřka výhradně u pacientů s poraněním krční míchy (97,6 %). Demografické charakteristiky skupiny pacientů jsou uvedeny v tabulce 1.

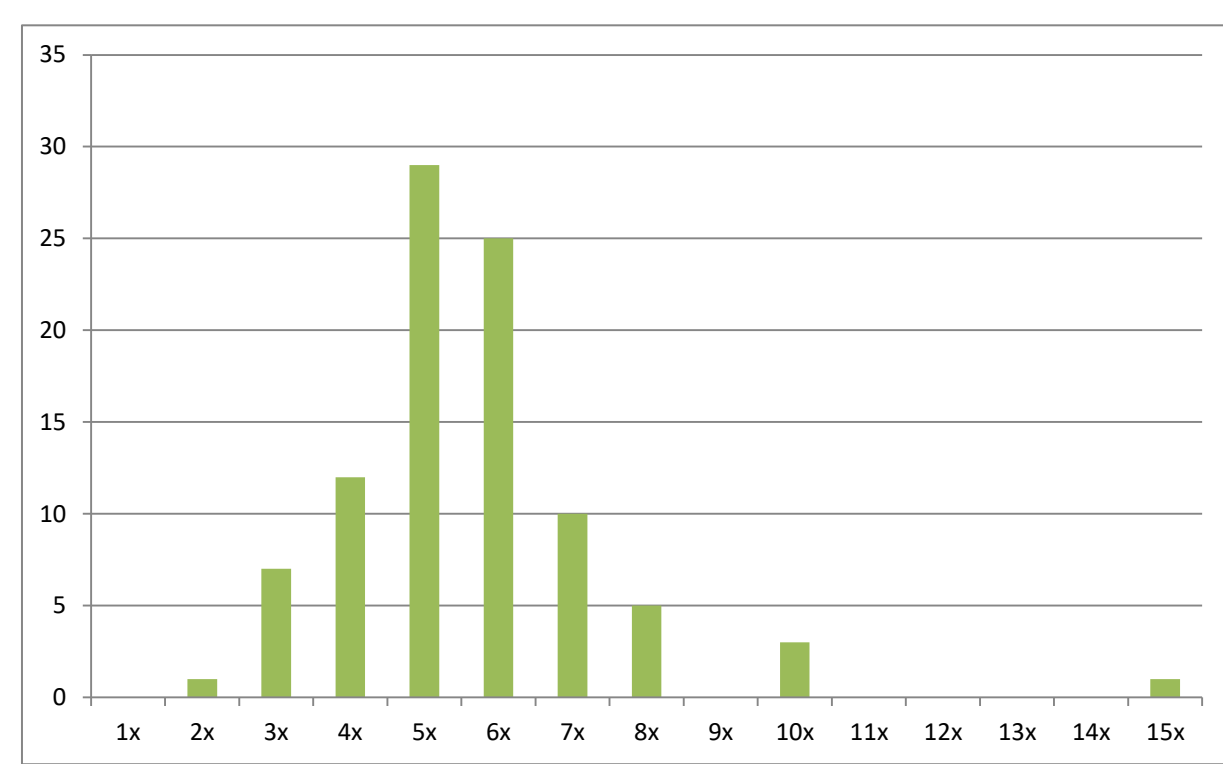
	Muži	Ženy	Celkem
Pohlaví	256	93	349
Průměrný věk (roky)	46,6 ± 13,9	45,0 ± 15,8	46,3 ± 14,5
BMI	25,6 ± 8,2	30,6 ± 35,1	26,9 ± 19,5
Vzdělání			
- základní	31	8	39
- střední	193	63	256
- vysokoškolské	31	21	52
Léze míchy			
- C3 - C8	84	29	113
- Th1 - Th6	46	13	59
- Th7 - Th12	83	36	119
- L1 - L5	36	11	47
- S1 - S5	7	4	11
Doba od úrazu (roky)	11,8 ± 10,6	12,1 ± 9,3	11,9 ± 10,3
Délka režimu intermitentní katetrizace (roky)	7,5 ± 5,2	9,1 ± 6,0	7,9 ± 5,5

Tabulka 1: Demografické charakteristiky souboru pacientů

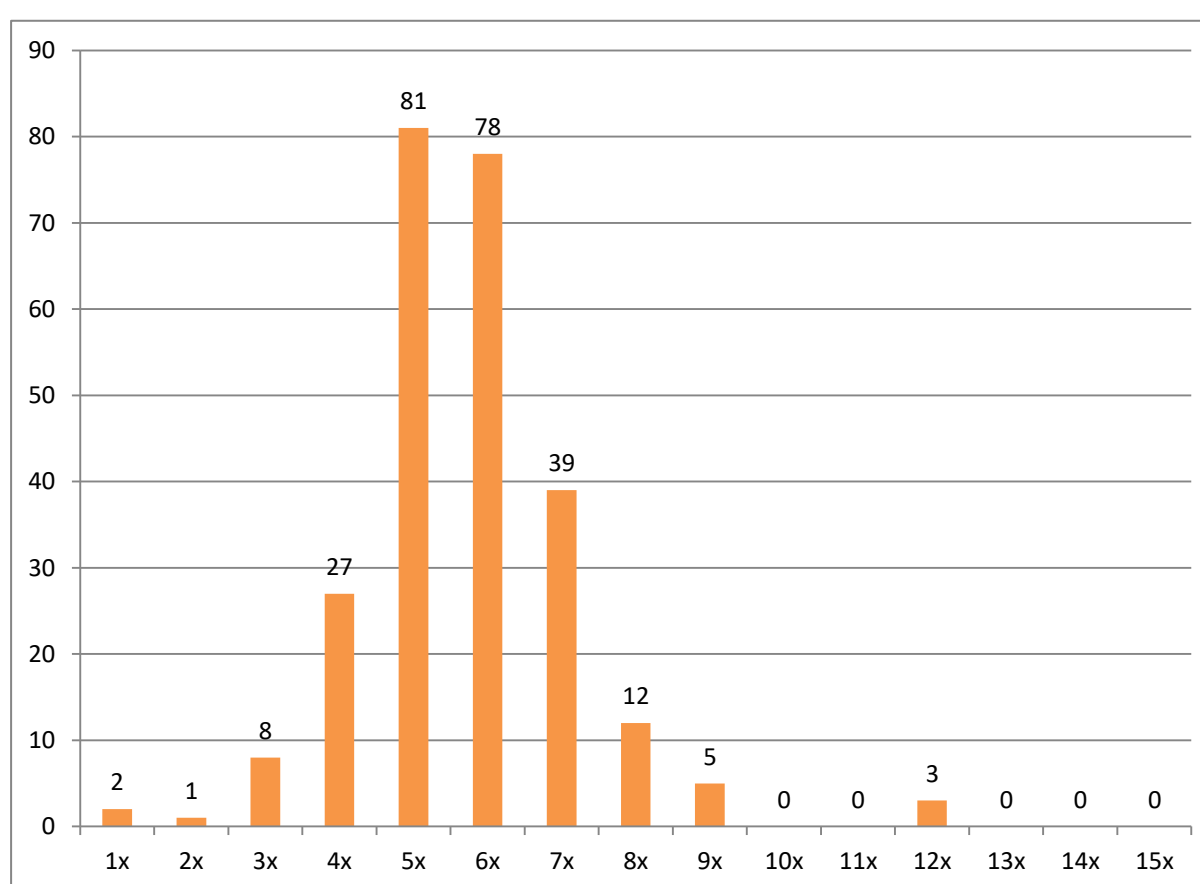
Průměrná frekvence katetrizace v celém souboru byla 5,7 ± 1,6 (Graf 1). Nepozorovali jsme statisticky významné rozdíly mezi frekvencí katetrizace u mužů (5,7 ± 1,5) a u žen (5,6 ± 1,8) (p = 0,64) (Grafy 2 a 3), naopak jsme zaznamenali statisticky významný rozdíl ve frekvenci katetrizace mezi skupinou pacientů provádějících autokatetrizaci (6,1 ± 1,4) (Graf 4) a skupinou pacientů cévkovaných jinou osobou (4,7 ± 1,8) (p < 0,0001).

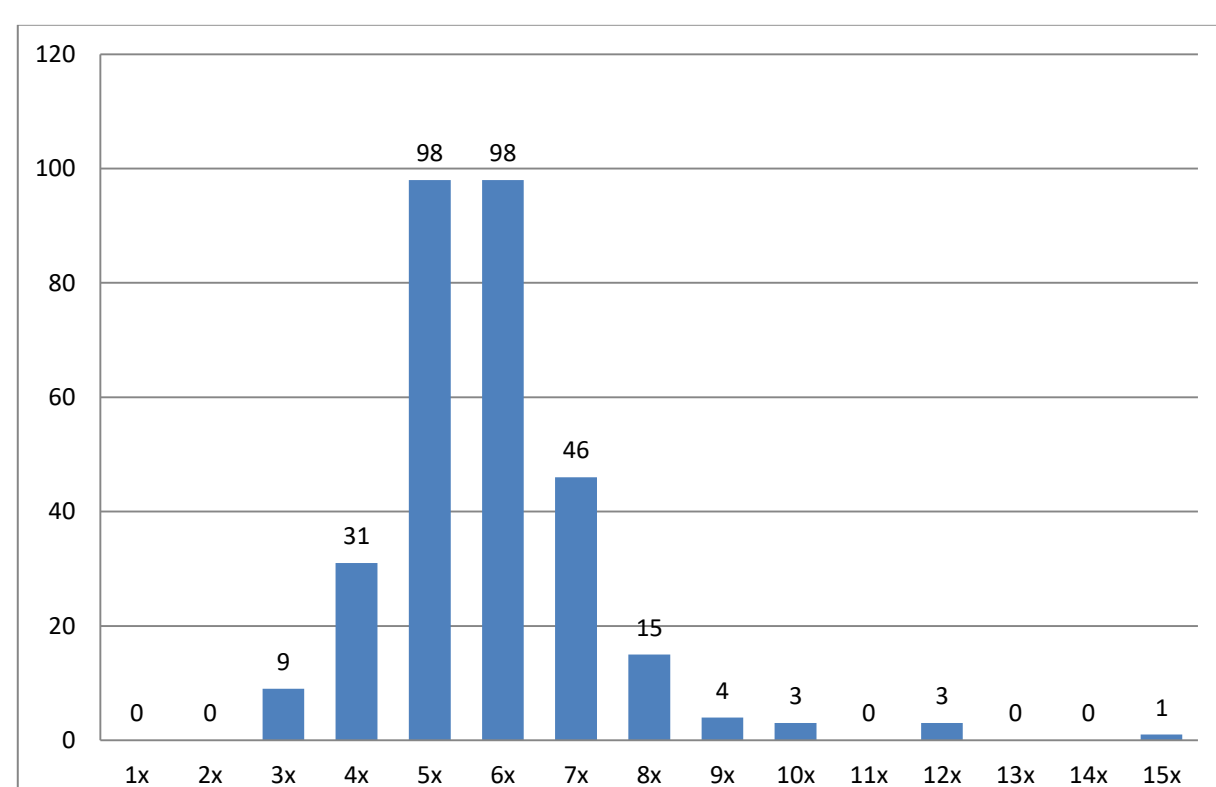
Graf 1: Frekvence intermitentní katetrizace v celém souboru pacientů

Graf 3: Frekvence intermitentní katetrizace ve skupině žen

Graf 2: Frekvence intermitentní katetrizace ve skupině mužů

Graf 4: Frekvence katetrizace ve skupině pacientů, kteří provádějí intermitentní katetrizaci samostatně

Při hodnocení četnosti katetrizace jsme zjistili, že v celém souboru pacientů (n = 349) se 181 (51,9%) pacientů cévkuje 6x denně a více. V souboru pacientů, kteří provádějí intermitentní katetrizaci samostatně (n=308) se cévkuje 6x denně a více 170 (55,2 %) pacientů.

Závěr:

Základním pilířem zajištění vyprazdňovací a jímací funkce dolních močových cest je u většiny pacientů se spinální lézí intermitentní katetrizace. Při průzkumu četnosti katetrizace u těchto pacientů v České republice bylo zjištěno, že většina pacientů provádí intermitentní katetrizaci 6x denně a více, a v tomto ohledu nebyl pozorován rozdíl mezi skupinami pacientů rozdělených podle výšky spinální léze a podle pohlaví. Získané informace jsou důležité jak pro samotná zdravotnická zařízení a zdravotnický personál zajišťující péči o tyto pacienty, tak pro orgány státní správy a plátce zdravotní péče.